

**Animal Rights:
The Abolitionist
Approach**

Presenteert

Dierenrechten- theorie

door Professor Gary L. Francione

Iedereen is het erover eens dat het
moreel verkeerd is om dieren
“onnodig” leed toe te brengen.

Een verbod op “onnodig” leed moet,
op zijn *minst*, inhouden dat we dieren
geen leed mogen bezorgen omwille van
ons genot, vermaak of gemak.

Maar vrijwel al het lijden en sterven
dat wij dieren aandoen, kunnen we
uitsluitend rechtvaardigen op grond van
ons genot, vermaak of gemak.

Het gebruiken van niet-menselijke dieren
voor ons vermaak, of voor de jachtsport,
kan per definitie niet worden gezien
als “noodzakelijk”.

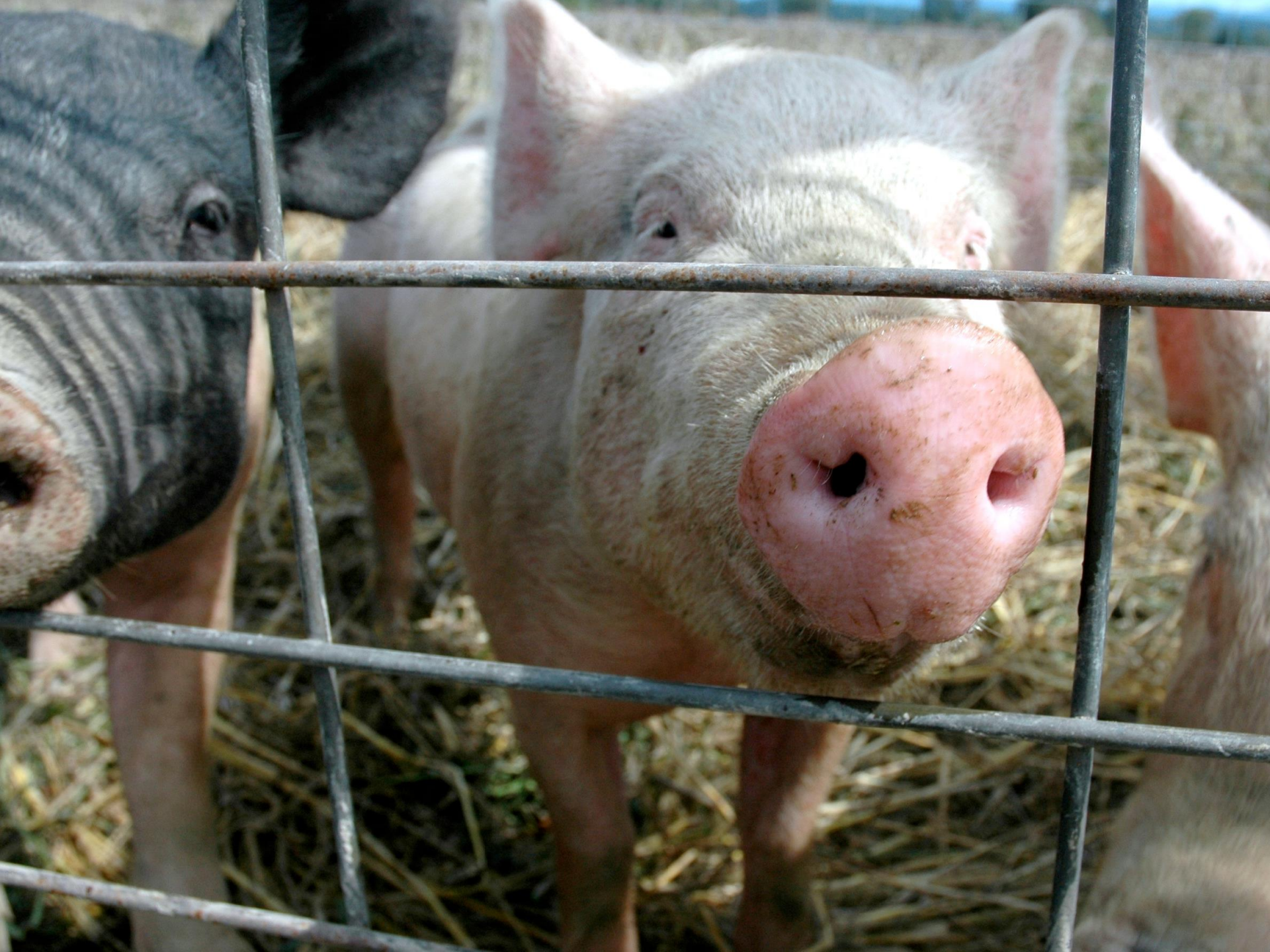
Het is zeker niet nodig om jassen van bont of leer te dragen, of om niet-menselijke dieren te gebruiken voor het testen van telkens “nieuwe” huishoudelijke producten, of voor het zoveelste merk lippenstift of aftershave.

Verreweg het grootste aantal dieren dat we gebruiken, gebruiken we voor voedsel – vlees, vis, zuivel, eieren en andere dierlijke producten die we consumeren.

Alleen al in de Verenigde Staten worden jaarlijks meer dan 10 miljard dieren geslacht voor voedsel, de miljarden vissen en andere zeedieren die we doden niet meegeteld.

Het is niet noodzakelijk, in welke zin dan ook,
om vlees of andere dierlijke producten te eten.

Het wordt steeds duidelijker dat vlees en zuivelproducten schadelijk zijn voor de gezondheid van de mens. Consumptie van dierlijke producten wordt in verband gebracht met kanker, hart- en vaatziekten, en vele andere ziekten.

Daarnaast wijzen gerenommeerde
klimaatwetenschappers erop dat de veehouderij
ongelooflijk schadelijk is voor onze planeet.

Om één kilogram dierlijk eiwit te produceren,
moet een dier bijna zes kilogram plantaardig
eiwit binnenkrijgen, via granen en veevoer.

Het kost meer dan 100.000 liter water om één kilogram rundvlees te produceren; en het kost 3.500 liter water om één kilo kip te produceren. Het kost daarentegen slechts 900 liter water om één kilo tarwe te produceren, en slechts 500 liter om een kilo aardappelen te produceren.

De veehouderij verbruikt enorme hoeveelheden energie, en zorgt voor verwoesting van de bovengrond en vervuiling van lucht en water.

De dieren die wij eten, produceren miljarden tonnen afval per jaar, dat vaak zonder zuivering in waterlopen wordt gedumpt. Ook produceren de dieren broeikasgassen.

En omdat we bij de veeteelt zo inefficiënt met grondstoffen omspringen, veroordelen we een significant deel van de wereldbevolking tot een hongerdood.

Meer dan 50% van het graan uit de VS, en meer dan 40% van het graan op de wereld, wordt aan dieren gevoerd om vlees te produceren, terwijl mensen dit graan zelf hadden kunnen opeten.

Er is slechts 674.5 m² grond nodig om een veganist een jaar lang te voeden; er is 13152.3 m² grond nodig voor een niet-veganist. Dit betekent dus dat hetzelfde grondoppervlak 20 keer meer veganisten van voedsel kan voorzien, dan niet-veganisten.

Natuurlijk spelen er politieke, sociale, en economische factoren mee in het probleem van voedselschaarste. Maar de veehouderij verslechtert de situatie door haar inefficiënte gebruik van de beschikbare middelen.

Onze *enige* rechtvaardiging voor de pijn, het lijden en het sterven dat wij deze miljarden niet-mensen aandoen, is dat we de smaak van vlees, zuivel en andere dierlijke producten lekker vinden.

En als we het idee serieus nemen, dat het verkeerd is om niet-mensen onnodig leed aan te doen, dan kan ons genot in het eten van dierlijke producten onmogelijk een morele rechtvaardiging vormen.

Het enige gebruik van dieren dat *niet* overduidelijk triviaal is, is het gebruik van dieren in wetenschappelijke onderzoeken waarbij wordt gezocht naar behandelingen voor ernstige menselijke ziektes. Maar zelfs in deze context wordt er serieus aan getwijfeld of het gebruik van dieren noodzakelijk is.

Vanwege de biologische verschillen tussen mensen en andere dieren, is het altijd moeilijk om resultaten van dierproeven te extrapoleren naar mensen.

De gegevens die in dierproeven worden verkregen zijn vaak onbetrouwbaar. Als we bijvoorbeeld een stof testen op giftigheid, dan kan de conclusie heel erg afhangen van de specifieke onderzoeksmethode.

Er is behoorlijk wat empirisch bewijs dat het vertrouwen op dier-modellen in experimenteel onderzoek in veel situaties juist contraproductief bleek te zijn.

Een voorbeeld: het bewijs dat er in mensen een sterke correlatie is tussen roken en longkanker, werd door onderzoekers genegeerd omdat het hen niet lukte om dit verband met dierproeven te verklaren.

En veel van de ziektes waar we als mensen
aan lijden worden veroorzaakt doordat wij
dierlijke producten eten.

Om een lang verhaal kort te maken:

Elk jaar doden we miljarden dieren, voor doeleinden die we op geen enkele geloofwaardige wijze “noodzakelijk” kunnen noemen, terwijl we tegelijkertijd volhouden dat het verkeerd is om dieren “onnodig” leed te berokkenen.

Als mensen hebben we een soort
morele schizofrenie wat andere dieren betreft.
We zeggen het één over hoe we dieren moeten
behandelen, en vervolgens doen we het ander.

Ons denken is verward.

Velen van ons hebben gezelschapsdieren, zoals honden en katten. We behandelen deze niet-mensen als leden van ons gezin.

Maar we steken onze vork in andere
niet-mensen, die niet wezenlijk verschillen van
de dieren die we als gezinsleden beschouwen.

We moeten onze relatie met dieren
heroverwegen.

Als niet-menselijke dieren ertoe doen,
als we echt vinden dat ze niet slechts dingen
zijn, maar dat hun belangen moreel relevant
zijn - dan moeten we hun belangen
gelijke consideratie geven.*

*hetzelfde gewicht toekennen in een afweging

Dit betekent niet dat we in alle situaties dieren hetzelfde moeten behandelen als mensen.

Niet-menselijke dieren hebben er bijvoorbeeld geen belang bij om onderwijs te ontvangen. Het principe van gelijke afweging vereist niet dat we dieren onderwijs geven, ook als we dat wel voor alle mensen doen.

Maar als een mens en een niet-mens een vergelijkbaar belang hebben, moeten we hen hetzelfde behandelen wat dat belang betreft – tenzij we een geldig moreel argument hebben om dat niet te doen.

Hoewel mensen veel belangen hebben die andere dieren niet hebben (en vice versa), hebben alle bewuste wezens -- wezens die zich bewust zijn van sensaties, en pijn en leed kunnen ervaren -- er belang bij om pijn, leed en de dood te vermijden.

Mensen en andere dieren hebben hetzelfde belang om niet opgegeten te worden, niet te worden gebruikt in experimenten, niet gedwongen orgaandonor te zijn, niet te worden bejaagd, en ook niet anderszins te worden behandeld als slechts een middel tot een doel.

Wanneer anderen jou als middel of object beschouwen, dan kunnen al jouw belangen – zelfs je meest fundamentele belangen om niet te lijden en om verder te blijven leven – genegeerd worden zodra iemand anders daar baat bij heeft.

We beschermen mensen niet tegen elke vorm van lijden of tegen de dood – dat kunnen we ook niet. Maar we beschermen hen wel tegen elke vorm van lijden of sterven als gevolg van het gebruikt worden als andermans middel of eigendom.

We vinden dat *alle* mensen een fundamenteel *recht* hebben om niet het *eigendom* van anderen te zijn.

Een recht is simpelweg een manier om een belang te beschermen. Als een belang wordt beschermd door een recht, dan betekent dit dat het belang ook wordt beschermd als anderen er baat bij zouden hebben dat belang te schenden.

Een voorbeeld:

Mijn recht op vrije meningsuiting betekent dat mijn belang om me te kunnen uiten óók beschermd wordt in situaties waar het uiten van mijn mening negatieve gevolgen heeft voor anderen.

Een recht is als een muur die om een belang heen staat. En op die muur hangt een bord met de tekst: “Verboden toegang - ook als het jou goed uit zou komen.”

Mijn belang om niet jouw eigendom te zijn
wordt beschermd door een recht, want mijn
belang wordt beschermd, ook als jij ervan zou
kunnen profiteren mij als een middel te
gebruiken.

Hoewel er veel ethische kwesties zijn waar we het niet allemaal over eens zijn, zijn de meeste mensen er wel van overtuigd dat menselijke slavernij moreel verkeerd is. Slavernij behandelt *personen als dingen*.

Slavernij betekent noodzakelijkerwijs dat degenen die slaven zijn gelijke consideratie ontzegd wordt.

Een slaaf telt altijd minder zwaar
dan een slavenhouder.

Eigendom is altijd minder waard
dan een eigenaar.

Ook als slaven en niet-slaven hetzelfde belang hebben, zullen we deze gelijkenis niet zien, omdat we de belangen van de slaaf altijd minder serieus zullen nemen of opzij schuiven.

Hiermee is niet gezegd dat menselijke slavernij compleet is afgeschaft. Dat is het niet. Maar niemand verdedigt het als moreel acceptabel, en we veroordelen het in alle gevallen waar het nog wordt aangetroffen.

We behandelen dieren op manieren die we nooit acceptabel zouden vinden als het om welke mens dan ook zou gaan. Dieren zijn het eigendom van mensen. We bezitten hen. Ze hebben alleen zoveel waarde als wij aan ze toekennen.

Niet-menselijke dieren zijn de slaven
van mensen.

Hoe kunnen we deze ongelijke behandeling rechtvaardigen? Wat is onze rechtvaardiging om te vinden dat alle mensen het recht hebben om géén eigendom van anderen te zijn, terwijl we niet-mensen als ons eigendom beschouwen?

De gebruikelijke verklaring is dat er een *kwalitatief* verschil zou zijn tussen mensen en niet-mensen, dat rechtvaardigt dat we dieren als eigendommen behandelen.

Een kwalitatief verschil gaat om een verschil in *soort*, niet in *gradatie*. Ik kan bijvoorbeeld wiskunde, een hond kan dit niet. Dat is een kwalitatief verschil. Ik kan een beetje wiskunde, maar sommige mensen zijn er beter in dan ik. Dit laatste is een voorbeeld van een *kwantitatief* verschil, een verschil in gradatie.

Van oudsher hebben we de uitbuiting van niet-mensen gerechtvaardigd door te stellen dat er een kwalitatief verschil is tussen de geest van de mens, en de geest van andere dieren.

We erkennen wel dat dieren bewustzijn hebben,
maar we ontkennen dat ze intelligent,
rationeel, emotioneel, of zelfbewust zijn.

Maar de stelling dat mensen geestelijke vermogens hebben die in dieren geheel ontbreken, is strijdig met wat we weten over de evolutie.

Darwin stelde dat er geen unieke menselijke eigenschappen zijn. Hij wees erop dat niet-mensen kunnen denken en redeneren, en dat ze veel emotionele kenmerken met ons gemeenschappelijk hebben.

Bovendien is het een cirkelredenering als we de uitbuiting van niet-mensen proberen te rechtvaardigen met hun gebrek aan menselijke eigenschappen. Dan nemen we namelijk bij voorbaat aan dat menselijke eigenschappen moreel superieur zijn en een ongelijke behandeling rechtvaardigen.

Een voorbeeld: ook als mensen de enige dieren zijn die zichzelf in een spiegel kunnen herkennen of met symbolische taal kunnen communiceren, is het ook zo dat geen enkele mens kan vliegen of zonder hulpmiddel onder water kan ademen.

Waarom is het vermogen om jezelf in een spiegel te herkennen of om symbolische taal te gebruiken beter, in moreel opzicht, dan het vermogen om te vliegen of om onder water te ademen?

Het antwoord is, uiteraard,
omdat *wij* het zeggen.

Bovendien: zelfs als we aannemen dat menselijke eigenschappen “speciaal” zijn, kan het gebrek aan die eigenschappen geen rechtvaardiging zijn voor uitbuiting.

Sommige mensen zijn bijvoorbeeld ernstig verstandelijk beperkt en missen mentale vaardigheden die normale mensen hebben. Dit gebrek is voor sommige zaken relevant, maar het is niet relevant voor de vraag of we hen mogen gebruiken als onvrijwillige proefpersonen in biomedisch onderzoek, of als gedwongen orgaandonors.

Uiteindelijk is het enige verschil tussen mensen en niet-mensen de diersoort (species) waartoe ze behoren, en diersoort is net zo min een rechtvaardiging voor uitbuiting als ras, geslacht, of seksuele geaardheid. Speciësisme is niet anders dan racisme, sexismen of homofobie.

Als we op een zinnige manier willen nadenken
over de verhouding tussen mens en niet-mens,
dan is er maar één eigenschap relevant:

bewustzijn

Het recht om niet als eigendom te worden behandeld zouden we moeten uitbreiden naar alle bewuste dieren, ongeacht hun precieze mentale eigenschappen.

Sommige mensen vinden dat we meer morele waarde moeten hechten aan bepaalde diersoorten, zoals mensapen of dolfijnen, en dat we hen meer wettelijke bescherming moeten geven, omdat deze dieren qua intelligentie meer op mensen lijken.

Maar we moeten voorkomen dat we nieuwe
hierarchieën creëren, waarbinnen we
sommige dieren als 'speciaal' zien omdat
ze 'op ons lijken'.

Dat zou speciësisch zijn.

Natuurlijk zijn er verschillen tussen, bijvoorbeeld, een chimpansee en een vis, en deze verschillen zijn relevant in sommige opzichten. Verschillende dieren hebben verschillende belangen. Maar als het gaat om het grondrecht om niet als eigendom te worden behandeld, is er geen verschil tussen diersoorten dat moreel relevant is.

De vis en de chimpansee zijn allebei
levende wezens met bewustzijn.

We zouden geen van beiden als een
gebruiksvoorwerp of middel moeten
behandelen.

De chimpansee zou niet in een dierentuin
of in een laboratorium moeten zitten.

De vis zou niet op een bord moeten liggen.

Als we zouden erkennen dat alle bewuste wezens het morele grondrecht hebben om niet als eigendom behandeld te worden, en dat we een morele plicht hebben om bewuste wezens niet langer als gebruiksvoorwerpen te behandelen, dan zouden we ermee stoppen om gedomesticeerde dieren op de wereld te zetten om door ons te worden gebruikt.

We zouden de uitbuiting van dieren moeten *afschaffen*, in plaats van alleen maar te proberen om deze te *reguleren*.

Als we “dierenrechten” gaan erkennen betekent dit niet dat we alle gedomesticeerde dieren ineens los op straat laten lopen.

27

MINISTRO DE POSTAS
QUE SEAN SU DUEÑO
A Q M

Het betekent dat we zorg verschuldigd zijn aan al degenen die door ons toedoen zijn geboren.

En dat we stoppen met het fokken van
dieren voor gebruikdoeleinden zoals
voedsel, kleding, vermaak, of experimenten.

De fundamentele vraag is niet
of we de koe “humaan” behandelen.

De fundamentele vraag is:

Waarom zetten we überhaupt koeien op aarde?

De enige reden dat de koe bestaat is
zodat wij haar kunnen uitbuiten voor
haar melk en vlees.

Als we eenmaal erkennen dat we geen morele
rechtvaardiging hebben om haar uit te buiten
– ongeacht hoe “humaan” de dierlijke slavernij
zou zijn – dan is er geen reden meer om nog
koeien te houden.

Laten we een gedachten-experiment doen:

Stel je voor dat je langs een huis loopt,
dat in brand staat.

Je ziet dat er in het huis nog een mens
en een hond aanwezig zijn.

Je hebt genoeg tijd om één van beiden
te redden, maar beiden kan niet.

Wie van de twee red je dan?

Laten we aannemen dat je dan besluit
dat je de mens zou moeten redden.

Wat zegt dit je dan over de vraag of het wel of niet acceptabel is om dieren uit te buiten?

Het antwoord is: niets.

Stel dat je in het brandende huis twee mensen
had gezien: een tiener en een bejaarde.
Je besluit om de tiener te redden, omdat zij
haar hele leven nog voor zich heeft.

Impliceert dit dan dat het ok is om
bejaarden te gebruiken als gedwongen
proefpersonen in biomedisch onderzoek,
of als gedwongen orgaandonoren?

Natuurlijk niet.

Het feit dat we een mens verkiezen boven een dier in echte belangenconflicten of noodsituaties, staat los van de vraag of het acceptabel is om dieren te behandelen als onze middelen of gebruiksvoorwerpen.

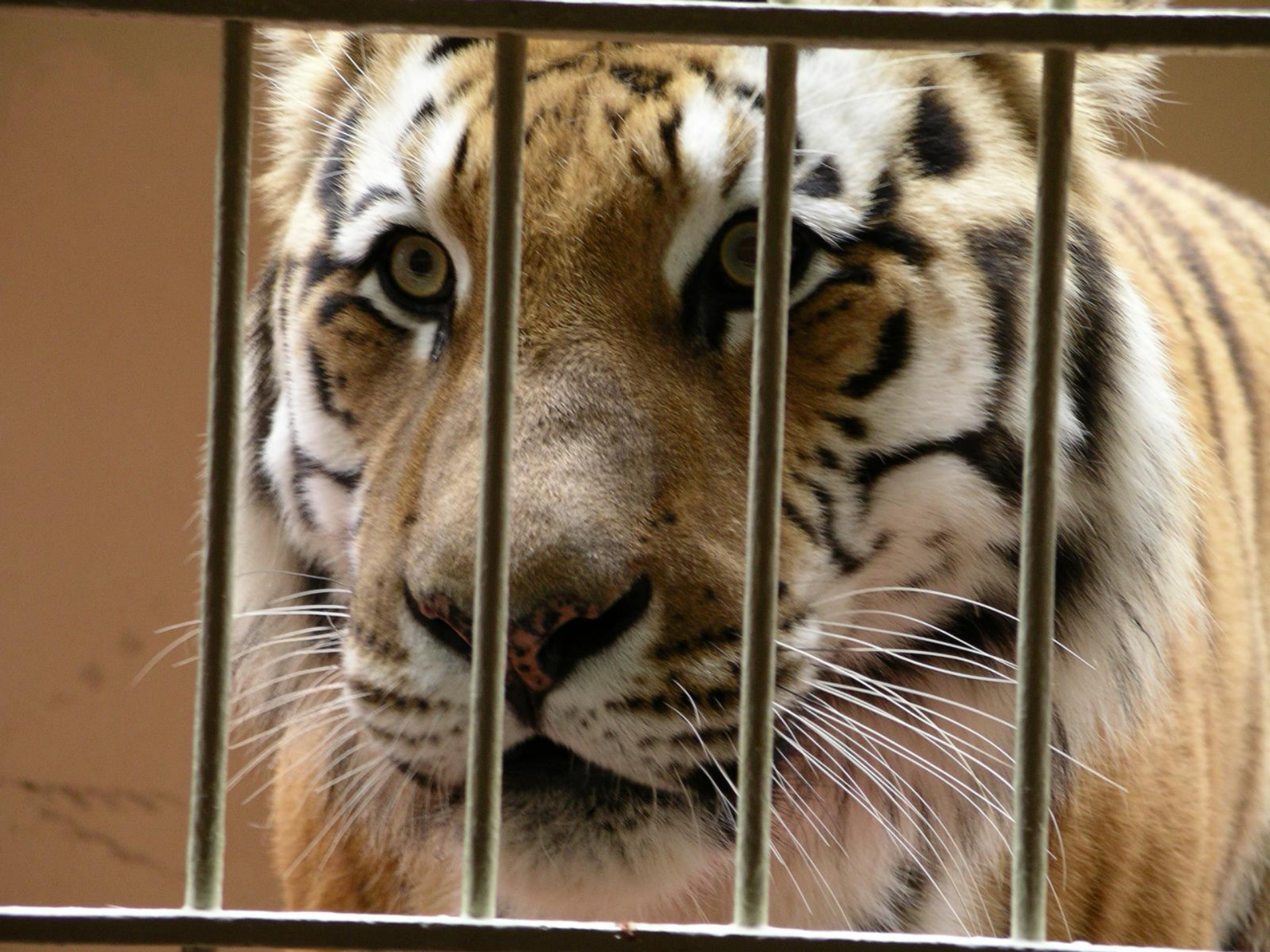
De meeste van onze belangenconflicten met niet-mensen hebben wij zelf gecreëerd. We zetten dieren op aarde voor ons gebruik. Eerst sleuren we de dieren het brandende huis in, en vervolgens vragen we ons af wat te doen met het “belangenconflict” dat we hebben veroorzaakt!

Ook als we vinden dat we in echte
belangenconflicten de mens voorop mogen
stellen en het dier op de tweede plaats komt,
geeft dit ons niet het recht om zulke conflicten
te creëren.

Als we de belangen van dieren serieus zouden nemen, zouden we ophouden om gedomesticeerde dieren op aarde te brengen.

Er is geen reden – behalve plezier, vermaak, of gemak – om vlees of zuivel te eten, om dieren te dragen, om op dieren te jagen, of om dieren als entertainment te gebruiken.

Wat is er mis met zuivelproducten?
Ze maken toch geen dieren dood om
zuivelproducten te maken?

De dieren die gebruikt worden om zuivelproducten te maken leven langer dan “vleesdieren”, worden net zo slecht behandeld, of nog slechter, en belanden uiteindelijk in hetzelfde slachthuis.

Er zit meer leed in een glas melk dan in een biefstuk. Als je vindt dat niet-menselijke dieren morele waarde hebben, dan zou je geen enkel dierlijk product moeten eten.

Maar hoe zit het dan het gebruiken van dieren
in wetenschappelijk onderzoek? Dat kunnen we
toch als “noodzakelijk” zien?

Daar is toch sprake van een reëel
belangenconflict tussen de dieren die
worden gebruikt in experimenten, en de
mensen wier levens daardoor misschien
gered kunnen worden?

Nou, er is juist veel bewijs dat het gebruik van
dier-modellen in de wetenschap slecht heeft
uitgepakt voor de menselijke gezondheid.

Maar ook als we aannemen dat zulk
onderzoek soms nuttig voor ons is geweest,
maakt dat het dan moreel juist?

15 5 '91

Sommige mensen vinden het moreel gerechtvaardigd om niet-menselijke dieren te gebruiken in experimenten, omdat zij een bepaalde menselijke eigenschap missen – zoals intelligentie of rationaliteit.

Maar zou het acceptabel zijn om mensen met een ernstige verstandelijke beperking in experimenten te gebruiken – zelfs als dit zou leiden tot een geneesmiddel voor kanker?

Is er niet een reëel conflict tussen normale mensen en verstandelijk beperkte mensen, omdat we de levens van normale mensen zouden kunnen redden door de verstandelijk beperkte mensen in experimenten te gebruiken?

Als je antwoord "nee" is, waarom is het dan wel acceptabel om de niet-menselijke dieren te gebruiken? Waarom denken we dat er een belangenconflict is tussen mensen en niet-mensen?

Het enige antwoord
dat we hierop kunnen geven is
“omdat wij mensen zijn, en zij niet”.

En dat is niet anders dan zeggen
“omdat wij blank zijn en zij niet”;

of “wij zijn mannelijk en zij niet”;

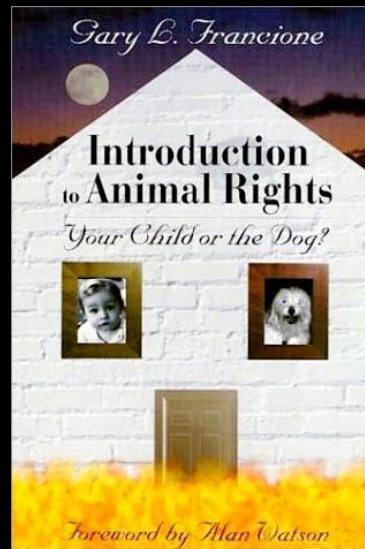
of “wij zijn hetero en zij niet”.

We gebruiken niet-mensen voor experimenten
waar we nooit een mens voor zouden gebruiken,
en dat doen we omdat we *speciësis*tisch zijn.
Speciësisme verschilt niet wezenlijk van
racisme, seksisme, of homofobie.

En dit speciësisme is onze enige rechtvaardiging.

Deze presentatie is gebaseerd op het boek:

***Introduction to Animal Rights:
Your Child or the Dog?***

*Voor de duidelijkheid:
deze presentatie is geen volledige
afspiegeling van het gedachtegoed van
Professor Francione, maar alleen een korte
en algemene inleiding in zijn abolitionistische
dierenrechtentheorie.*

*Voor een verdere bespreking van de
eigendomsstatus van dieren verwijzen we
naar onze presentatie:*

Animals as Property
(Dieren als Eigendommen)

*Voor een verdere bespreking van het
verschil tussen regulatie en afschaffing
van de dierenuitbuiting, verwijzen wij
naar onze presentatie*

Animal Rights vs. Animal Welfare
(Dierenrechten versus Dierenwelzijn)

Onze dank gaat uit naar de Humane Farming Association en naar Gail Eisnitz, van wie wij enkele van de foto's van slachthuizen kregen die in deze presentatie gebruikt zijn.

Auteursrecht © 2006-2007 Gary L. Francione.

Alle rechten voorbehouden.

*Gelieve deze presentatie alleen te gebruiken
na schriftelijke toestemming van de auteur.*

www.AbolitionistApproach.com

Versie 1.0.2

A black and white photograph of three cows standing behind a barbed wire fence. The cows are looking towards the camera. The fence is made of several strands of wire, with the top strand being a double-strand barbed wire. The background is a field with some trees in the distance under a clear sky.

Om meer te lezen over dierenrechten
en gerelateerde onderwerpen, ga naar:

www.AbolitionistApproach.com